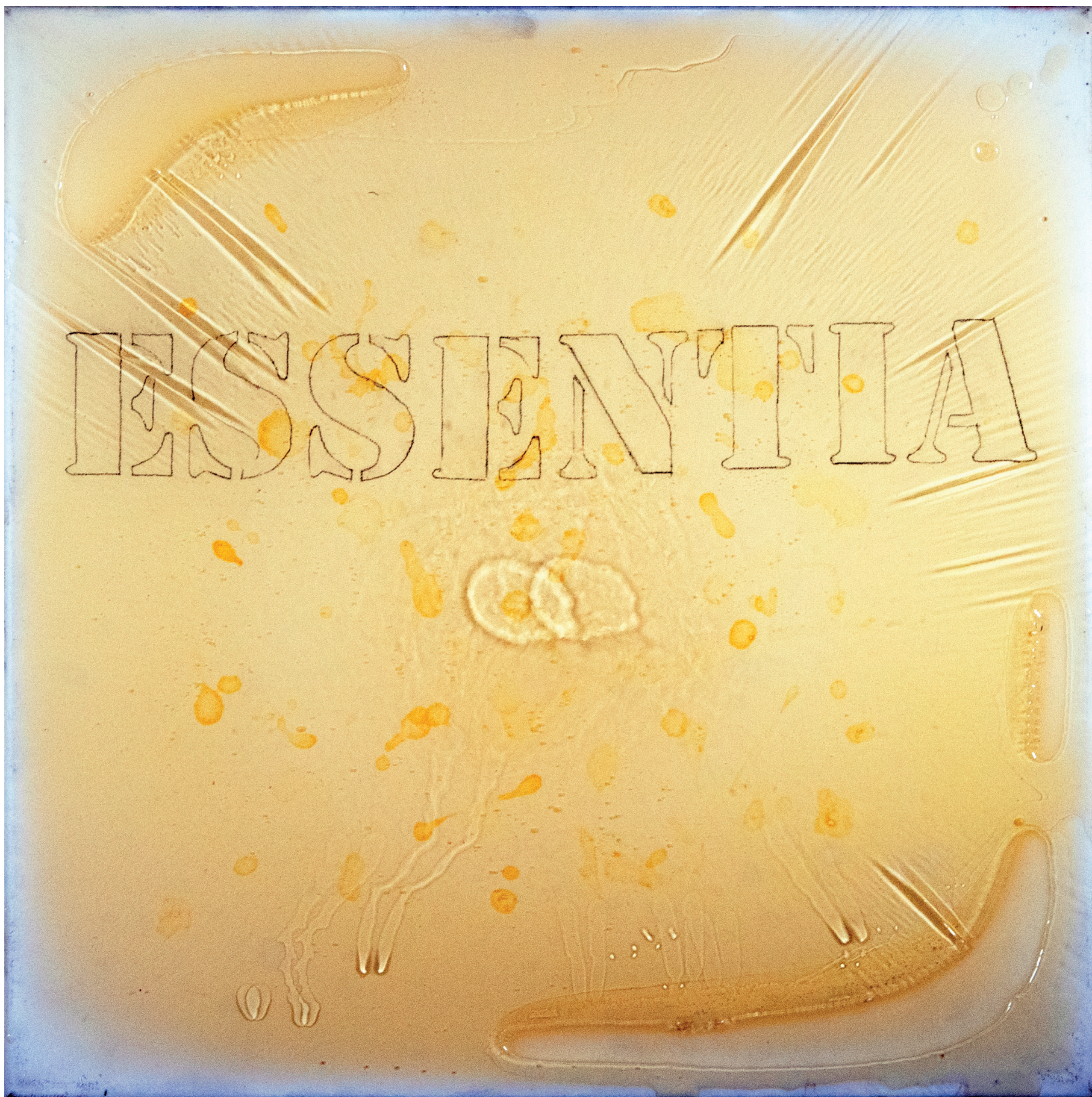

Dušan Kirbiš
ESSENTIA

23.11.–22.12.2023

ESSENTIA, 2017, sperma in epoksidna smola na platnu, 50 x 50 x 5 cm

Izbor del na razstavi Dušana Kirbiša z naslovom Esenca bi lahko kakšnemu poznavalcu na prvi pogled deloval zavajajoče homogen, posebej ker gre za dela iz zelo različnih obdobj ustvarjanja enega najbolj versatilnih slovenskih umetnikov, katerega slogovna oznaka je ta, da ne pristaja na slog. Namesto sintakse je Kirbiševo delo posvečeno neutrudnemu iskanju moči slikarske geste, ki najbolj neposredno, nekompromisno in brez obotavljanja kanalizira večna eksistencialna vprašanja. To pri Kirbišu implicira vnovična problematiziranja tako slikarskega medija kot tudi naše izkušnje slikarstva, in sicer skozi destabilizacijo tako gledalčevega pogleda kot tudi pozicije gledalca (pogosto hkrati v fizičnem in konceptualnem smislu).

Kakšno izjavo o Kirbiševem slikarstvu predstavlja izbor del na razstavi Esenca in kako ga brati? Kot vedno to ostaja stvar vsakega gledalca, da se naseli v prazne vrzeli, ki jih Kirbiš redno, tudi tokrat postavlja svojemu občinstvu, sam bi ga pa rad bral kot krajino. Poznavalci med vami bodo verjetno pomislili, da to ni nič novega, saj je krajina problemsko polje, ki je pogosto vznikalo v Kirbiševem delu, od zgodnjih temnomodernističnih obračunavanj z domačimi kraji in njihovimi emblemi, prek fotografskih, panoramskih pogledov čez mejo, do izvrstnih konceptualnih obravnav metafore horizonta. Zdi se mi, da lahko, vsaj na tej razstavi, krajino v povezavi s Kirbišem razumemo tudi precej bolj abstraktno in tudi konsekvantno, v branju teh del kot določene metakrajine, krajine slikarstva, in sicer v napetosti, s katero jih navdajajo ideje modernizma. Tukaj gre vsekakor za paradokso idejo krajine, ki nikakor ne meri na njeno upodabljanje, meri pa na že omenjeno vedno izginjajočo linijo horizonta. Razstavo Esenca bi torej lahko brali kot krajino, mistično, okultno in alkemično, krajino nekega obsedenega, a hkrati afirmativnega in ekstatičnega iskanja prvega načela slike. Moderna estetska misel vsaj od Hegla naprej nas je napotila k iskanju zadnje slike. Nasprotno, Kirbiš išče tisto prvo, razstava Esenca pa predstavlja možno krajino tega iskanja, pri kateri je obiskovalec sopotnik na tej poti.

saj pod prosojnim premazom epoksi smole platno, iz katerega preseva označevalec bistva, napajajo sledi semena. L'origine, za katerega gre tukaj, je tisto počelo, ki s svojim dionizičnim ritmom kreacije, svetlim in temačnim hkrati, navdaja tako umetnost kot življenje. Če bi jo brali dobesedno, bi v njej lahko videli izjavo, da je bil na začetku skupaj z besedo tudi madež, da sta beseda in madež, greh, v resnici simultana. Simbolika te paralele zlitja kreativnih sokov in prvega (slikarskega?) zaznamka najavi naslednjo serijo del. Olje, jajčna tempera, čebelji vosek, akril, kazein in šelak na platnu zaokrožijo sprehod po krajini razstave Esenca, zakrožijo pot iskanja esence v svojevrstni izostritvi slikarske materialnosti. Razlita veziva na kvadratnih platnih, ki dejansko asociirajo na neko abstrahirano krajino, to v določenem smislu tudi so: kot zamolčani temelj neke integritete slikarske podobe zdaj nastopijo v določeni topografski samozavesti. Tej prispevajo tudi naslovi (Olje na platnu, Tempera na plantu ...), v katerih je tehnika postavljena na raven vsebine, pomena in smisla. Vendar prej kot tautologijo v tem lahko vidimo določen klic po ontologiji, sicer izhajajoči iz modernistične konsolidacije slike (matriks!) na njeni površini, kjer njena redukcija na (tehnično) podstat in njena afirmacija služita kot smerokaz, ki napeljuje na razmišljanje o njenem bistvu.

Razstava Esenca je gotovo paradokсна krajina, na kateri globino slikarske iluzije zamenjajo površine, ki nas s svojimi vprašanji porivajo v globine vprašanj o izvornem. Njen paradoks najavijo že vrata, vstop, skozi katerega ni vstopa, napovedujoč kraje, enigmatične prostore iskanja, skozi katera se prebijamo v sledenju vedno izginjajoči liniji horizonta, horizonta smisla. Tukaj je kot pri Janusu, ki je bog tako začetka kot konca, tisto prvo in hkrati tisto zadnje, kar odmeva tudi pri poslednjem modernistu Becketu »the end is in the beginning and yet you go on«. Če je modernizem drugo ime za življenje umetnosti po njenem koncu, je Kirbiš strasten mislec tega konca, ki je, paradokšno, vedno znova že začetek, v neizčrpni in neujemljivi večni skrivnosti bivanja.

– Vladimir Vidmar

Dušan Kirbiš, 1953.

Študiral je slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Med študijem je redno potoval po evropskih kulturnih središčih, kjer je poleg sodobne umetnosti intenzivno proučeval dela renesančnih umetnikov na oddelku za grafiko in risbo Britanskega muzeja. Študij je nadaljeval na slikarski in nato še grafični specialki. Od leta 1986 do 1990 je živel in delal kot štipendist DAAD in kot svobodni umetnik v Berlinu ter nato še eno leto v New Yorku. Kirbiš je redni profesor in prodekan za umetnost na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Kirbiš je pomemben predstavnik slovenske sodobne umetnosti. Njegova bibliografija obsega množico objav, realizacijo velikega števila samostojnih in selekcioniranih skupinskih razstav doma in v tujini ter udeležbo na simpozijih in rezidencah. Njegova dela so zastopana na vseh pomembnih javnih zbirkah, zasebnih zbirkah ter monografskih pregledih slovenske sodobne umetnosti. Leta 2021 je za svoje delo prejel nagrado Prešernovega sklada.

Autor o razstavi:

Za razstavo izbrana dela razgaljajo temeljno vprašanje soodvisnosti in spoja materialne stvarnosti in v materijo naseljene duhovne avre. Trditev, da je umetnost zaključena celota nezdružljivih entitet, je prisotna tudi v celostni postavitvi razstave; soočajo se objekti in slike, materija in iluzija; metafora je konfrontirana z materijo, materiali z medijem in lastno bivanjsko usodnostjo. Semantični lok celote se razvije v zaporedju izjav z mitološkimi, modernističnimi in za umetnost pomembnimi arhetipskimi predstavami. Odmikam se od predstave o skrajnem dometu umetnosti, o zadnji sliki, zadnjem kipu, o kulminaciji ustvarjalnosti v izjavo največje zgostitve in se vračam k bivanjskemu prapočelu umetnosti in razgaljanju začetne pozicije, ki bi ju lahko primerjali z iskanjem odgovora na vedno znova zastavljeno vprašanje esence bivanja. Razstavljeni so artefakti, kipi in slike z naslovi Janusova vrata, Essentia, Skrivnosti tabelne slike, Stirr-o-poor, materializirani s širokim naborom materialov, kot so železo, čebelji vosek, polistyren, epoksidna smola, organske telesne tekočine, laneno olje, jajčne tempere in šelak. Vsak material je izbran z veliko pozornostjo na naše predstave o njegovem metaforičnem pomenu in alkimični skrivnostnosti. Razstava govori o spoznanju, da univerzum, ki mu rečemo umetnost, ni niti končen niti neskončen, ampak nedoločen; ne omejuje ga nič, kar bi bilo zunaj njega¹. Njegove meje so v njem samem.

1 Prilagojeno po poznem sholastiku, filozofu Nikolaju Kuzanskem.